

הלכות הנפה סימן תרפד

קמט

באר הגולה

ה שם ר פרקא קמט
הכנה ז שם, תרי
צ"ג דגרות ושלמה
הדין טי אפילו נבי
צדדי לו דוקקה
הנבאות יחיד נגהו
ר"ו ח סקרא רבבי
דמק נסא מגור
כ"ט ט בטאי דקלי
גה, ועוד דפרסומי
נסא צדרי, תרא"ש
ל סקרא רבבי נגהו
שם כ דוקה וקלבו
ב"ש ש"י

שלא תחיי, דהינו ב'יום השלישי', וכן בכל יום, וכן נהגין (הגהות סימני פ"ג מהל תפלה). ה'ימים שמני מתחילין ב'יום
(ד) השמיני, וגומרין כל הסדר, וקורין פרשה ראשונה של 'בהעלתך' (והגדים לס'ס' פ'ן עשה את המנחה) (מנהגים);
ב' בשבת שבת הנפה מוציאין שני ספרים, באחד קורא בפרשת (ה) השבוע ובשני קורא (ו) בשל הנפה,
(ז) ומפטיר 'רני ושמחי'. ואם חלו בו שתי שבתות, מפטיר בשניה 'ומתחיל לקרותה': הגה ואם חל
תנפה בשבת זו, (ח) מפטירין (ב) בשל הנפה (מנהגים); ג' ואם חל ראש-החדש טבת בשבת מוציאין שלשה ספרים,
וקורין ששה (ט) בפרשת השבוע, ובשני קורא אחד (י) בשל ראש-החדש ומתחיל 'וביום השבת', ובשלישי
קורא מפטיר בשל הנפה, (יא) ומפטיר 'רני ושמחי'. (יב) ואם חל ראש-החדש בחול מוציאין שני ספרים,
וקורין באחד שלשה בשל ראש-החדש, ובשני קורא אחד בשל הנפה. וְאִם טַעַה הַחֲזַן (יג) וְקָרָא רַבִּיעִי בְּשֵׁל
ראש-החדש, אם לא הוציאו ספר שני (יד) אין צריך (ט) לקרות יותר, אֲבָל אִם הוֹצִיאוּ סֵפֶר שֵׁנִי, (טו) מִשּׁוּם
פְּגַמָּו צָרִיךְ (א) לְקַרְוֹת תְּמִימֵי בְּשֵׁל חֲנֻכָּה: הגה * ואם טעה והתחיל לקרות בשל הנפה (יז) צריך (ז) להפסיק
לקרות בשל ראש-החדש (אמרוהו הלכות ברכות). (יח) * ואם צריך לברך על קריאת ראש-החדש, עני לעיל סימן קמ:

שערי תשובה

[ג] לקרות. עב"ט. ועין בתוספות דמקל דף כט ובשאלת השלום אות לו ומ"ש
בזה בספר בית-אפרים סימן יח להגאון מור"י ז"ל בעמית ש"ש: [ז] להפסיק.
עין בה"ש. ועין בגדאפרים מ"ש בזה על הש"י. ובספר שו"ת בית-אפרים סימן יח
בספרי בארבות יתיר בזה, ע"ש:

והוא כמב דתאי פסקא דרמ"א לאו דסמכא הוא ואינו צריך
להפסיק אלא קורא כהן בשל הנפה ואח"כ יקרא לאחרים בשל ריח, וכמב שכן הסכים
הרב הגאון טוהר"ר נפמלי ב"ח ז"ל, ע"ש. ועין בגנת-הדרים ח"א"ח פ"ל א סימן לו:

באור הלכה

* ואם טעה והתחיל וכו' צריך להפסיק וכו'. עין במשנה ברורה במה
שכתבנו בשם הש"י דחולק על זה ופוסק דמנין שהתחיל לקרות בשל
הנפה צריך לגמר הפהו בשל הנפה. והנה באלה רבה מצד דאם לא קרא צדן ג'
פסוקים בשל הנפה יפסיק באמצע ויקרא בשל ראש-החדש ודאם קרא ג' פסוקים,
מוכה לדעת הש"י דצריך הפהו בקרה אחרונה ויקראי לאחרים בשל ראש-החדש
ואין צריך לחזור ולקרות של הנפה. וכן מצד קצת פסוק מור וקציעה, מפל מקום
הנפה אחרונה והבגרישע והשולחן-שלמה ובספר פרי-ערוך ס"ח והדחה
הח"א"ח, ומקלל גם הפגראברתם בסימן קמ בסופו, הורו להלכה דצדרי בש"י.
דכיון שהתחיל בשל הנפה צריך לגמר הפהו בשל הנפה בספר-תורה זו (ואמר רב
קראו ח' בספר-תורה אחרת בראש-החדש¹²) (ואף שבסימן זה פירש מגד אברתם
השעם לדברי הר"א, מפל מקום להלכה פנדאי דצדו פמו שפמב ש"ס). והתחלה
יקרא בשבתחיל לברך המברכה, דהינו שאמר ברוך אפה ה', אבל אם לא התחיל
לברך, אף שגדומן בדם א"מה שהוא מתקן לחגגה אין לו לחש לזה לכלי עלמא.
והנהגה ודמקרא בספר-תורה אחרת שהוציאוה לשם ראש-החדש¹³, ואין כאן פגם
לספר-תורה זו כיון שקראו בה אחר-כך (אחרונים). ובראש-החדש טבת שחל
בשבת, שצריך להוציא ג' ספרים ועניי הנפה קורין בשלישית כנ"ל. אם טעו
וקראו בשני בשל הנפה ובשלישית בשל ראש-החדש, מפל מקום קורין בהפסדה
בשל הנפה משהו פרסומי נפא וז"ל, וקעני זה מצד גם הפגראברתם בס"ף
דבניו, עין ש"ס, ומפל מקום בדיאבר אם קראו הקטרה של ראש-החדש השמים
פסאי יצא [ש"ס]. מי שיש לו יאר-צייט פתנפה, לא יחשב לפי ימי התנכה אלא
לפי ימי החודש, שבה לפעמים ראש-החדש טבת ז"ם אָנֹד ולפעמים שני ימים:
* ואם צריך לברך וכו' עין לעיל סימן קמ. ורעה לומר, דשם יש שני דעות
בזה, ואחרונים פתבו שם דנהגין למעשה פתנפה שפוקרה דצריך לברך, וכן
פסק בשערי-אפרים דצריך לברך על קריאת ראש-החדש לפני ולאחרים:

באר היטב

(ב) בשל הנפה. ומקצת שוש אש"ש. עי' סימן תכה ס"ב. היא דבשבת שני
מפטירין שוש אש"ש. לבוש: (ג) לקרות יותר. דאין משיגין בתנפה:
(א) לקרות תמישי. ויאמר קדיש אחר, ואם אמר קדיש אחר הרביעי לא יאמר
אחר התמישי. משובת מהר"ל סימן ר"ב, ועי' סימן רפ"ב ס"ו וס"ט קמ, ואפלו
נדרו בקריאת הרביעי אל קרא הוא פתנפה דאין מדליגין קמיש סימן קמ, ב"י, ש"ל, מ"א: (ד) להפסיק.
הרב הגאון טוהר"ר נפמלי ב"ח ז"ל, ע"ש. ועין בגנת-הדרים ח"א"ח פ"ל א סימן לו:

משנה ברורה

דאין קפידא ב'ימים¹⁴: (ד) השמיני. כהן ז"ל (ז) קורא בקרבנו של
במלאיאל, וישראל גומר כ"ה¹⁵: ב' (ה) השבוע. שבעה קרואים לפחות.
(ה) ואמר קמי קדיש: (ו) בשל הנפה. ואם הוא יום ראשון של
הנפה, מתחיל מ'תהי ביום פלו' (לברש). המפטיר יקרא (ו) רק נשיא
אחד ביום ההוא לברך, וכן בראש-החדש שבת-הנפה קורים להרביעי רק
נשיא אחד לבד של איתו היום דהינו יום השלישי, ואם ראש-החדש
טבת שני ימים, קורא ביום שני בראש-החדש, שהוא י' דהנפה, נשיא
השביעי לבד: (ז) ומפטיר 'רני ושמחי'. על שם 'ראיתי והנה
מנוחת זהב בלתי': (ח) מפטירין בשל הנפה. ורעה לומר, אף
דבעלמא המנהג בשבת שיש חתן לדחות הפטרת השבוע ולקרות
הפטרת 'ש"ש אש"ש' שהוא מעמך דתמן, כמבאר לעיל בסוף סימן
הכה, מפל מקום בשבת-הנפה, בין בשבת ראשון בין בשבת שני, אין
לדחות של הנפה, דפרסומי נפא צדרי. והנה הפגראברתם הביא דיש
אמרים דהני מלי בשבת ראשונה, אבל אם אקלע חתן בשבת שנייה,
מפטירין 'שוש אש"ש', ואין מפטירין בשל הנפה הואיל וברך הפטירה
בשל הנפה בשבת ראשון. (י) אבל באלה רבה כתב דמ'מ"א משמע
דבין בשבת ראשון ובין בשני (ח) קורין רק של הנפה לחוד, וכן
נהגין: ג' (ט) בפרשת השבוע. והוא הדין אם רוצים לקרות בה
שבעה או יותר מן שבעה גמ"פ ש"י, והעקר (ט) דבין פלם לא פחת
משבעה¹⁶. קשגומר פרשת השבוע (י) מביחין הפגראברתם השני ואין
אמריין קדיש, רק מגביהין הראשונה וגוללין אותה ופושטין השנייה
וקורא בה, וכשאמריין קדיש על השנייה מניחין השלישית אע"פ:

(י) בשל ראש-החדש. דתדיר קודם¹⁷: (יא) ומפטיר 'רני ושמחי'. דהא דתדיר קודם (יא) הנינו להקדים, אבל לענין לדחות, פרסומי נפא
צדרי; ועוד, דכיון דקורא בשל הנפה באחרונה, יש להפטיר במאי דסליק מנה: (יב) ואם חל ראש-החדש בחול. סדר קריאת התורה בראש-
החדש בחול: מתחיל פרשת המסיר כהן עד צביעת ההי', לוי עד 'ונקמה', ישראל עד 'ונקפו', והרביעי קורא בתנפה [פמ"ג]: (יג) וקרא רביעי
בשל ראש-החדש¹⁸. והוא הדין אם טעה ונתפסן בשבת-הנפה¹⁹: (יד) אין צריך לקרות יותר. דאין משיגין בתנפה, דראש-החדש עקר; ואפלו
(יז) אם בפרו בתחלת קריאת הרביעי²⁰, אין לומר שרביעי עצמו יקרא בספר-תורה זו בשל הנפה קדם שיתחם בפרשת ראש-החדש, דהני לה
מדלג ואין מדליגין בתורה בשני עניניו, כדלעיל בסימן קמ, אלא מאחר שהרביעי התחיל לקרות בשל ראש-החדש, חתם וברך, ויבוא תמישי
אחריו ויקרא בספר-תורה השנייה, אם הוציאוה, בשל הנפה. (טו) משום פגמו. דמוטב לבטל הא דאמרינן דבראש-החדש אין מוסיפין על
ארכעה, מפלגם הספר-תורה [ב"י]: (טז) לקרות תמישי וכו'. ויאמר קדיש (יג) אחריו. ואם אמר קדיש אחר הרביעי, לא יאמרני אחר
התמישי: (יז) צריך להפסיק. עין בש"י שפמב דהאי פסקא לאו דסמכא הוא ואין צריך להפסיק, אלא קורא כהן בשל הנפה ואחר-כך יקרא
לאחרים בשל ראש-החדש. ועין בבאור הלכה שפברנו כל הפרטים ש"ש בזה: (יח) ואם צריך לברך וכו'. עין בבאור הלכה:

שער הציון

(ד) מנהגים: (ה) אחרונים: (ו) פתריעלם בשם תשובת צמח-עדן: (ז) וכמב דכן דעת הטט"ר משה: (ח) ואפלו דצדרי איתו פסוקים משוש אש"ש גס"כ אין נכ"ו. דאין
מדליגין מנביא לנביא [ש"ס]: (ט) פ"ר תשל, עין ש"ס שפמב דהיא הדין השני לקרות ה' ברי פרשת השבוע²¹: (י) 'שערי-אפרים': (יא) פוסקים: (יב) בית-יוסף: (יג) טגראברתם:

הַלְבוּת חֲנוּכָה סִיּוֹן תַּרְפָּד

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק ג]

דָּאָן קְרִיאָה בְּמִיָּם⁹.

3) וכשטענו וקראו את הקריאה שלמחרת, כתב הכף החיים (סי' ח) שלמחרת יקראו רק את הקריאה של היום הנכון, ולא את הקריאה שהחטירו.

ואפילו כשספר התורה עדיין לפניו, כתב הכף החיים (שם) שאין צריך לחזור ולקרוא את הקריאה של אותו היום שדילג. אך הוסיף, שיש חולקים וטובים שאם ספר התורה עדיין על הבימה מוטב שיחזור לקרוא את הקריאה של אותו יום ובלי ברכות.

[משנ"ב ס"ק ד]

וַיִּשְׁאָל גֹּמֵר כו'¹⁰.

4) ואם טעה וסיים לעולה השלישי אחרי ימים התשיעי, וכבר בירך העולה לתורה ברכה אחרונה, כתב השערי אפרים (שער ח סע"ט) שיצאו ידי חובה, אלא שמי"מ אם עדיין לא סילקו את ספר התורה, יקראו בלי ברכות עד שכן עשה את המנחה.

[משנ"ב ס"ק ז]

הַמְּסֻטֵיר רְנֵי יְשַׁמְחֵיהֶם¹¹.

5) וכשיש שתי שבחות בחנוכה וטעו וקראו בשבת הראשונה ייעש חירום: שדאי ההפטרות של השבת השנייה של חנוכה, הניא בספר זר התורה (לגרו"ז גרוסברג, פי' הע' קכט) שכספר עץ השדה (על השו"ע סי' תרנט) הסתפק האם בשבת השנייה של חנוכה יקראו עוד פעם ייעש חירום, או יקראו ר'ני ושמחי' שהיא ההפטרות של השבת הראשונה של חנוכה.

ואם טעו וקראו את ההפטרות של פרשת השבוע, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"י סי' לא) על פי מה שכתב השערי אפרים (שער ט ס"ט) לענין ראש חודש שחל בשבת וטעו וקראו הפטרות של פרשת השבוע, וכן כתב המשגיב לעיל (סי' תכה ס"ק ד), שאם העולה עדיין לא בירך את ברכות ההפטרות שלאחריה, יקראו עכשיו את ההפטרות הנכונה, ואחר כך יברך, ואם כבר בירך לאחריה, יקראו עכשיו את ההפטרות הנכונה בלי ברכות, וראה עוד מה שכתבנו שם.

[משנ"ב ס"ק ט]

דְּבִין בְּלִים לֹא יִפְחַת מִשְׁכַּעָה¹².

6) ולעלות כהן לתורה בספר התורה הראשון לעליית 'אחרון, כתב לעיל (סי' קלה ס"ק לו) שאין להעלותו, כיון שבספר התורה הראשון לא נשלמה הקריאה, ואפילו אם קראו בו יותר משבעה קרואים, אבל בספר התורה השני השלישי יכולים לקרוא לכהן.

[שעה"צ ס"ק ט]

לְקָרוֹת הֵי גְבֵרֵי בְּפִשְׁתֵּי הַשְּׁבִיעִי¹³.

7) הפירוש (סי' ג, שהוא מקור דברי השעה"צ) כתב שכל שקראו שבעה אנשים בשלשה ספרי התורה שפיר דמו, ונשמעו שאפשר לקרוא בספר התורה הראשון חמישה אנשים ובספר השני השלישי עולה אחד בכל אחד, אמנם, במשגיב לעיל (סי' רפב ס"ק יט) כתב שלכתחילה יש לקרוא שבעה אנשים מלבד המפטיר, כיון שיש לחוש לדעת הסוברים שאין המפטיר עולה למנין שבעה, וכן כתב שם (סי' כב) שביום שמוציאים שלשה ספרי תורה יש להשלים את מנין הקרואים לפני שיעלה המפטיר, והגרי"ח קניבסקי (אשי ישראל בתשובות מיהוד"ת תשובה קכד) כתב שכונת השעה"צ שבמקום הצורך המפטיר עולה למנין העולים.

[משנ"ב ס"ק י]

דְּתַדְרִי קוֹנְסִים¹⁴.

8) ואם יש לציבור רק שני ספרי תורה, כתב הרמ"א לעיל (סי' תרט

סי'א) לענין שמחת תורה (הוסיף שם שהוא הדין בכל מקום שצריך לקרוא בשלשה ספרי תורה), שאת הקריאה של ספר התורה השלישי יקראו בספר התורה הראשון, וכתב בבית הלל שם (ד"ה חזורים) שדוקא כשספר התורה הראשון כבר נגלל למקום זה, אבל אם עדיין לא נגלל, יקראו בספר התורה השני שכבר מונח על הבימה, ולא יעברו על המצוות כדי לקחת את ספר התורה הראשון, וראה מה שכתבנו שם.

ואם יש לציבור רק ספר תורה אחד, כתב השערי אפרים (שער ח סוף סע"ה) שיש לקרוא כסדר [פרשת השבוע, ראש חודש וחנוכה], ומאידך, האדרי"ת כתב (עובר אורח סי' ג) שיש לקרוא אחרי פרשת השבוע את הקריאה של חנוכה בפרשת נשא, ואחר כך את הקריאה של ראש חודש בפרשת פנחס, שאין מעבירין על המצוות. (ומדברי הבית הלל (סי' ג) ד"ה ואם טעה), במה שכתב לגבי אם נזדמן בידם הספר תורה שמתוקן לחנוכה, נראה כדברי השער אפרים).

[משנ"ב ס"ק יג]

רֹאש־הַחֲדָשִׁי וכו', וְנִזְכָּרֵן בְּשִׁפְחַת־חֲנוּכָה¹⁵.

9) ואף אם עוד לפני שעלה הרביעי לתורה, מכרו בטעותם שקראו לעולה השלישי עד ז'בראשי חרשיכם, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"א סי' קצג) בשם שו"ת צור יעקב (ח"א סי' קלו) שעליהם לקרוא לעולה הרביעי ז'בראשי חרשיכם, כיון שזה עיקר קריאת ראש חודש, ולעולה החמישי יקראו בשל חנוכה, וכתב השבט הלוי שלדעתו יש לקרוא לעולה הרביעי בספר התורה השני ז'בראשי חרשיכם, ולא יוספו על ארבעת הקרואים, ואף שמחמת כן לא יקראו את הקריאה של חנוכה, אלא שבשו"ת שבט הלוי במקום אחר (ח"י סי' פח) חזר בו, וכתב שיכול לעשות כדעת בעל השו"ת צור יעקב הנ"ל, וסיים שדעביד כמר עביד דעביד כמר עביד.

10) הדינו שלא קראו למפטיר את הקריאה של חנוכה אלא של שבת, הסתפק בשו"ת חלקת יעקב (אוי"ח סי' רלא) איזה הפטרות יקראו, האם את ההפטרות של שבת, כיון שמכואר בשו"ע לעיל (סי' רפג סי'א) שמפטירין מעין הקריאה, או את הפטרות חנוכה ומשום פרסום הנס, שהרי זו ההפטרות שתיקנו לשבת זו, והגרי"ח קניבסקי (אשי ישראל פמ"ח הע' נו) כתב שמסתמא יש לקרוא את הפטרות חנוכה.

[משנ"ב ס"ק יז]

אִם נִזְכָּרוּ בְּתַחֲלַת קְרִיאַת הַרְבִּיעִי¹⁶.

11) ואפילו אם לא התחילו לקרוא בתורה אלא רק בירך העולה את הברכות, כתב הקצושי"ע (סי' קלט סכ"ד) שנחשב לגבי זה בהתחלת הקריאה, וכן מכואר בבית הלל (ד"ה ואם טעה) שאם טעו להתחיל לקרוא בשל חנוכה, היינו משעה שבירך העולה ואמר 'ברוך אתה ה'.

[בית הלל ד"ה ואם טעה]

בְּסִפְרוֹתֵינוּ אֶתְּתָת קְרִיאַת חֲדָשִׁי¹⁷ וכו', שְׁהוּצִיאֵה לְשֵׁם רֹאש־הַחֲדָשִׁי¹⁸.

12) וכן כתב במשגיב לקמן (סי' תרפ"ה ס"ק ה) לענין ראש חודש אדר או ניסן שחלו בשבת שמוציאים בהם שלשה ספרים וקוראים בהם פרשת השבוע, ראש חודש ופרשת שקלים או החדש.

ואם טעו וקראו בקריאה של חנוכה שני אנשים, ואז נזכרו שהיה צריך לקרוא תחילה בשל ראש חודש, כתב השלחן שלמה (סי'ה) שאחר כך יקראו שלשה בשל ראש חודש, אך הוסיף שיש להסתפק שיתכן שבאופן זה מספיק לקרוא רק לשניים את הקריאה של ראש חודש.

13) ואם הוציאו רק ספר תורה אחד וכבר פתחו אותו לקרוא בו את הקריאה של חנוכה, ובאפשרותם או לגלול אותו לקריאה של ראש חודש או להוציא ספר תורה אחר מארון הקודש, כתב הגרי"ח קניבסקי (אשי ישראל בסוף הספר תשובה צ"ג) שאולי מוטב לגלול את ספר התורה שכבר מונח על השולחן.

